

קייס ברקו טגנייה Kes Birku Teggenia

- 1
02:00:04,960 <-- 02:00:00,000
אימי קוראת לי יאנה - סאו,
אבי קורא לי בפקדו.
- 2
02:00:12,880 <-- 02:00:05,040
כל השאר, אחי ואחיותיי קוראים ברקו
היום השם ברקו שולט יותר.
- 3
02:00:18,920 <-- 02:00:12,960
איך יתכן שיש לך שלושה שמות?
יש 3 שמות, כי לאימי הייתי בן יחיד.
- 4
02:00:25,920 <-- 02:00:19,000
לכן קראו לי ברקו
זזה השם ששלט...
- 5
02:00:54,920 <-- 02:00:26,000
נולדתי ב-1928, במחוז גוג'ם, נולדתי במקום
שנקרא אג'ופיה, שם גרו יהודים טהורים.
- 6
02:01:04,200 <-- 02:00:55,000
נולדתי וגדלתי שם. כשהייתי בן 4, אחי
אבבה טגנייה היה מקפיד לקרוא תהילים.
- 7
02:01:14,920 <-- 02:01:04,280
אבי הכין לי לוח שעליו כתובים האותיות
א'-ב' האמהרי, לוח תקוע על מוט גלילי.
- 8
02:01:25,920 <-- 02:01:15,000
כך החזקתי ולמדתי קרוא וכתוב, אחרי
שלמדתי היטב התחלתי לקרוא ספרים.
- 9
02:01:33,200 <-- 02:01:26,000
האותיות היו כתובות על גבי העץ? תסביר
מה? -האותיות נכתבו על גבי העץ?

10

02:01:48,200 <-- 02:01:33,280
האותיות נכתבו על עור מיוחד, מעין גליל.
זה היה ארוך. -טוב. -למדתי מא' עד ת'.

11

02:02:08,200 <-- 02:01:48,280
ומשם עברנו ללמוד את האותיות
בשפת געז...

12

02:02:18,200 <-- 02:02:08,280
איך שהתחלתי לקרוא ספרים, הלכתי כבר
לעבוד בשדה בחקלאות, לעזור בקציר.

13

02:02:31,200 <-- 02:02:18,280
אבא שלי לא רצה שאשאר בעבודת
החקלאות, לכן שלח אותי ללימודים.

14

02:02:42,200 <-- 02:02:31,280
צמוד אלינו התגורר מורה בשם אבא מקונן,
הוא התחיל ללמדני.

15

02:02:47,200 <-- 02:02:42,280
כשהתחלתי כבר לקרוא תהילים
היה קיים שקראו לו קייס פנטה.

16

02:02:53,200 <-- 02:02:47,280
כל ערב הוא לימד אותי את הברכות
"ברוך אתה ה', אלוקי ישראל,

17

02:02:56,320 <-- 02:02:53,280
"אלוקי כל הבריות, אלוקי הרוחות
לכל בשר..."

18

02:03:02,320 <-- 02:02:56,400
כך הוא לימד אותנו את כל
הברכות בעל פה.

19

02:03:13,320 <-- 02:03:02,400
כך היינו צמודים אליו. למדנו והתפללנו,
ניגנו במצלתיים ובתופים בצמוד אליו.

20

02:03:23,320 <-- 02:03:13,400
לפתע האיש עזב את המקום והלך למקום אחר.
נשארנו לבד, אני וחברי קייס מולה.

21

02:03:31,800 <-- 02:03:23,400
עם הזמן, התקשינו בלימוד
ובעניין התפילות.

22

02:03:44,000 <-- 02:03:31,880
הייתה לו דודה בשם דסה הבטו, לאבא שלו
קראו אלמו הבטו, הבן של דסה גר בעיר.

23

02:03:53,000 <-- 02:03:44,080
קראו לו מגסטו וובאגן, והוא בא לבקר
את אימו, אז סיפרנו על הבעיות שלנו

24

02:03:55,000 <-- 02:03:53,080
והוא שאל "אתם רוצים ללמוד?!"
ענינו "כן!".

25

02:03:58,960 <-- 02:03:55,080
הוא אמר " אני אדאג להכניס אתכם
ללמוד אצל הנזירים" ביקש שנבוא עד אליו.

26

02:04:07,960 <-- 02:03:59,040
אחיו, לקה בלאי, הלך לשוק בגונדר כדי
לסחור בנוג עם 5 חמורים מועמסים.

27

02:04:14,960 <-- 02:04:08,040
הוא היה סוחר, באחת הפעמים שהוא יצא
החלטנו להצטרף אליו לדרך.

28

02:04:23,960 <-- 02:04:15,040
ההורים שלנו הכינו לנו צידה לדרך בתוך
שקים קטנים, והפקידו אותנו בידי.

29

02:04:28,960 <-- 02:04:24,040
טוב, רגע לפני שאנו מגיעים לזה.
- מה?

30

02:04:40,960 <-- 02:04:29,040
מה שאני רוצה עכשיו שתספר לנו לעומק
לגבי הלימודים, כמה תלמידים הייתם?

31

02:04:53,360 <-- 02:04:41,040
איך הייתה נראית הכיתה? על מה ישבתם?
האם היה שולחן? כמה אחים ואחיות יש לך?

32

02:04:56,640 <-- 02:04:53,440
האם זה רק אתה הלכת ללמוד? ציין הכל.

33

02:05:01,720 <-- 02:04:56,720
אחי הגדול, היה בקיא בתהילים והיה גם קרוב
להתמנות לקייס, אבל לא צלח לו.

34

02:05:12,720 <-- 02:05:01,800
אנחנו שני בנים, השאר בנות.
לגבי התלמידים היינו בערך 5 יהודים.

35

02:05:20,720 <-- 02:05:12,800
שמות התלמידים גטהון פנטה, קייס מולה
ואנוכי ובערב אחי, אבבה, הצטרף אלינו.

36

02:05:23,720 <-- 02:05:20,800
אחד בשם קלמה ועוד כמה בערך בין חמישה
לשישה תלמידים.

37

02:05:32,920 <-- 02:05:23,800
לא היו שולחנות ולא כלום, למדנו בעמידה!

לא היה בתקופתנו שולחן או כיתה.

38

02:05:41,520 <-- 02:05:33,000
ישבנו תחת עץ ולמדנו או ששיבנו
על הרצפה ולמדנו.

39

02:05:53,520 <-- 02:05:41,600
כך השקענו ולמדנו, פתאום כשהוא עזב אותנו
בשבת בבוקר שכחנו איך מתפללים, התעצבנו!

40

02:05:57,520 <-- 02:05:53,600
למדתם יום שלם או חצי יום? איך למדתם?

41

02:06:09,520 <-- 02:05:57,600
למדנו איך שהתאפשר לנו, עד שעה
שתיים או שלוש, תלוי...

42

02:06:16,520 <-- 02:06:09,600
תלוי במה? -בזמן, אם היה לי זמן ביום
למדתי, עד שהאיש הלך לעבודתו.

43

02:06:25,520 <-- 02:06:16,600
כשהיה היה פנוי לימד אותנו. לימודי
קודש למדנו בלילות.

44

02:06:33,560 <-- 02:06:25,600
כשהוא הלך לעבודה, מה עשיתם?
- שיננו את החומר, בקבוצה יחדיו.

45

02:06:49,560 <-- 02:06:33,640
קראנו תהילים, כשכל זה כבר לא המשיך
להתקיים, מגסטו וונדמו הבטיח לעזור לנו

46

02:06:55,560 <-- 02:06:49,640
אצל הנזירים ואמר לנו יחד עם
לקה בלאי, כשהוא בא לסחור בשוק

47

02:06:57,560 <-- 02:06:55,640

שלקה יביא אותנו עד אליו,
משום שלקה מכיר את הבית.

48

02:07:16,560 <-- 02:06:57,640

בן כמה היית? -בן 12, אז הייתי בן 12.
אחרי יומיים ההורים נתנו לנו את הצידה.

49

02:07:21,560 <-- 02:07:16,640

משום שאני בן יחיד לאימי, היא ביקשה
מלקה לשמור עליי היטב.

50

02:07:29,560 <-- 02:07:21,640

הוא ממש דאג לי שלא יהי לי קר.
אחרי חמישה ימים הגענו לעיר גונדר.

51

02:07:38,560 <-- 02:07:29,640

האם אדוני זוכר מה ההרגשה כשנפרדת
מההורים בגיל 12?

52

02:07:46,560 <-- 02:07:38,640

שום דבר, אני כ"כ רציתי ללמוד ולהתפתח
הלאה, אבל אימי כן לקחה ללב.

53

02:07:56,560 <-- 02:07:46,640

מה היא אמרה? -אימי חלתה מיד. אחרי שנה
וחצי של לימודים הלכתי אליה בחזרה.

54

02:08:09,560 <-- 02:07:56,640

הגענו לביתו של מבגסו וובאגן, משם...
- רגע, ספר לנו על המסע, אמרת 5 ימים?

55

02:08:15,560 <-- 02:08:09,640

הלכנו חמישה ימים והגענו לביתו של
מנגסטו וובאגן, בעזרתו של אחיו, לקה.

56

02:08:22,560 <-- 02:08:15,640
טוב. איך היה המסע? מה עושים במשך
חמישה ימי הליכה? מה אוכלים?

57

02:08:29,560 <-- 02:08:22,640
איך מעבירים את הזמן? -יש לנו צידה, לחם.
דלינו מים מהנהר בעזרת הידיים.

58

02:08:34,560 <-- 02:08:29,640
הכל מועמס על גבי חמורים, בזמן מנוחתם
אנו נחים גם כן.

59

02:08:42,560 <-- 02:08:34,640
כשהם מתחילים ללכת אנו גם הולכים.
לקח לנו חמישה ימים, 5 חמורים מועמסים.

60

02:08:47,560 <-- 02:08:42,640
משם מנגסט וובאגן לקח את שנינו.

61

02:08:49,200 <-- 02:08:47,640
לנזירים...

62

02:08:58,000 <-- 02:08:49,280
כשהגענו לנזירים אכלנו רק גרגירים
מצאת השבת במשך 7 ימים!

63

02:09:03,480 <-- 02:08:58,080
רק גרגירי חומוס בלי אינג'רה!
גרגירים חומוס טבולים במים.

64

02:09:15,480 <-- 02:09:03,560
רק ביום שישי בערב טעמנו אוכל
אחרי שקיעת החמה, אכלנו אוכל רגיל.

65

02:09:21,480 <-- 02:09:15,560
למה? -כי כך היה נהוג, משום שהם
אנשי דת אדוקים.

66

02:09:24,480 <-- 02:09:21,560
כדי לצרף אותנו אליהם הם הכריחו אותנו
לאכול גרגירי חומוס במשך 7 ימים.

67

02:09:35,520 <-- 02:09:24,560
מה המשמעות של זה? -כדי לטהר אותנו מהכל,
כי הם חיים חיי בדידות וטהרה קפדנית.

68

02:09:44,080 <-- 02:09:35,600
אנחנו מתערבבים עם כולם. מפאת טומאה
וטהרה אפילו אחרי שוק טבלנו.

69

02:09:51,080 <-- 02:09:44,160
בגלל ההקפדה על טומאה וטהרה, אם נגענו
משהו טמא הקפדנו לרחוץ לפני הכניסה לבית.

70

02:09:59,080 <-- 02:09:51,160
טוב. - לכן הם עוד יותר הקפידו,
ישבו לבדם.

71

02:10:04,080 <-- 02:09:59,160
נכנסנו אליהם אחרי שאכלנו 7 ימים
גרגירי חומוס. מרגע זה מתרחקים מנשים!

72

02:10:10,080 <-- 02:10:04,160
איפה הם ישבו? -הגברים ישבו לבדם, הם
אלה שטחנו קמח ובישלו את האוכל.

73

02:10:15,080 <-- 02:10:10,160
הם אלה שמביאים מים מהנהר, הם אלה
שמקוששים עצים, הם ישבו לבדם.

74

02:10:23,120 <-- 02:10:15,160
את המטלות הללו אנו התחלנו לבצע. דלינו
מים, קוששנו עצים, טחנו, בישלנו...

75

02:10:25,960 <-- 02:10:23,200
ורק אחרי זה הינו יושבים ולומדים.

76

02:10:34,000 <-- 02:10:26,040
אחרי שנה וחצי של לימודים,
אחי בא וקרא לי לשיחה.

77

02:10:45,800 <-- 02:10:34,080
התברר שהמורה ההוא נפטר, קיים פנטה.
כדי לנחם בשבעה לקח אותנו לשם.

78

02:10:57,800 <-- 02:10:45,880
לקח אותנו וראיתי שאימי חולה בשיעול.
מיד כשראתה אותי, החלימה מהשיעול.

79

02:11:08,800 <-- 02:10:57,880
אחרי שנה בבית, החלטתי לבקר את הנזיר.
הלכנו שנינו, אני ומולה.

80

02:11:12,040 <-- 02:11:08,880
בערך אחרי שנה וחצי של היעדרות
הלכנו לנזיר.

81

02:11:20,040 <-- 02:11:12,120
הנזיר אמר לי "חבל, אותך מאוד אוהבים
ורוצים שתבוא אליהם, אבל באת איתו"

82

02:11:26,040 <-- 02:11:20,120
"כעת אתה חייב לחזור איתנו בחזרה"
ושאלתי "הם רוצים שאבוא, רוצים אותי?"

83

02:11:31,040 <-- 02:11:26,120
"אותך מאוד אוהבים"
כלומר: בלעדיו. התייעצתי עם הנזיר.

84

02:11:36,040 <-- 02:11:31,120

הבטיח לי "תבוא, אקבל אותך בני".

85

02:11:54,040 <-- 02:11:36,120
זה היה בפסח, אבא שלי היה במהלך בניית בית
ואחי אמר לי " אחי לך ולמד, לפני שיהיה

86

02:11:59,640 <-- 02:11:54,120
מאוחר, שלא יהיה שיטפון בנהר.
אני אעשה את העבודה"

87

02:12:09,520 <-- 02:11:59,720
אז לקחתי את הסלסלה שלי
עם לחם בתוך, והלכתי כך.

88

02:12:15,800 <-- 02:12:09,600
מה זה פוקדו? - מה? - מה זה פוקדו
- אקופדה

89

02:12:27,600 <-- 02:12:15,880
זה מה שהתלמידים לקחו, בסלסלה הזאת
שאני ארגתי, שמתי לחם ותהילים והלכתי לי!

90

02:12:30,560 <-- 02:12:27,680
לבדי, בחודש "סאנה".
5- ימים?

91

02:12:46,800 <-- 02:12:30,640
הלכתי בחודש סאנה תוך שלושה ימים הגעתי
לגבגבית, משם הגעתי למקום ששמו בואבו.

92

02:12:53,800 <-- 02:12:46,880
לנתי בבואבו, משם הגעתי בערב לסקלט,
ירד גשם זלעפות.

93

02:12:59,160 <-- 02:12:53,880
סחטתי את בגדי ונכנסתי אליהם,
איפה שהנזירים נמצאים.

94

02:13:07,720 <-- 02:12:59,240
אצל מי ישנת בדרך? - בשטח.
לילה אחד ישנתי בשטח.

95

02:13:12,720 <-- 02:13:07,800
כל פעם ישנתי בשטח כשהלכתי
בדרך הלוך חזור.

96

02:13:19,720 <-- 02:13:12,800
אין חיות רעות? אדוני לא מפחד?
- לא פחדתי, לא קרה לי משהו, יש אלוקים!

97

02:13:27,000 <-- 02:13:19,800
כך שכבתי לי בפינה ונרדמתי.
מידי פעם מתעורר ונרדם שוב.

98

02:13:35,320 <-- 02:13:27,080
אבל כבודו היה ילד קטן?
- הייתי ילד, היה כוח רצון עז ללמוד!

99

02:13:40,520 <-- 02:13:35,400
בפעם השנייה שהלכתי, אכלתי שוב למשך
שבעה ימים גרגירי חומוס!

100

02:13:42,200 <-- 02:13:40,600
כשנכנסתי אליהם.

101

02:13:56,120 <-- 02:13:42,280
אז נודע לי שאחד משניהם נפטר.
שנינו בישלנו, ואני כבר ידעתי איך להכין.

102

02:14:07,560 <-- 02:13:56,200
הוא הביא ספרים בהשאלה, לימד שוב ושוב
עד שקלטתי כמו שצריך ונהייתי עצמאי.

103

02:14:17,040 <-- 02:14:07,640
רגע, שי לי שתי שאלות,
אדוני אמר שאין נשים בסביבת הנזירים...

104

02:14:21,880 <-- 02:14:17,120
אין! -אין שם אנשים בכלל?
איך הסביבה בכלל? הסבר לי בהרחבה על זה!

105

02:14:30,280 <-- 02:14:21,960
המקום מתוחם בגדר, מעבר לגדר יש אנשים,
אבל בתוך המתחם שום איש לא רשאי להיכנס!

106

02:14:38,880 <-- 02:14:30,360
אלה שבאים קוראים לנזירים מחוץ לגדר
ומשוחחים, לא נכנסים. הם חיים לבד!

107

02:14:55,560 <-- 02:14:38,960
אחרי שחזרתי לימד אותי תפילות בעל פה:
תפילת אשכבה, תפילות חגים, תפילות שבת.

108

02:15:04,320 <-- 02:14:55,640
את הכל לימד אותי עד ששלטתי בזה היטב
והתחלתי לעבוד את ה' בכוחות עצמי...

109

02:15:15,080 <-- 02:15:04,400
אחרי זה אמר לי "אתה יחיד לאמך ולאביך
אני נותן לך את ברכתך, לך לביתך"

110

02:15:23,080 <-- 02:15:15,160
ענית לך " כבוד, מי יהיה איתך?
מי יטפל בך? מי יקבור אותך כשתמות?"

111

02:15:25,080 <-- 02:15:23,160
אמרתי " כבוד, אני חייב להישאר איתך!"

112

02:15:29,080 <-- 02:15:25,160
סירב לקבל את בקשתי " אל דאגה,

אני נותן לך את ברכתי, לך להוריק!"

113

02:15:44,080 <-- 02:15:29,160
בן כמה היית? - אז הייתי בן 18.

114

02:15:59,080 <-- 02:15:44,160
הלכתי. היה לי חבר שהלך ללמוד אצל קייס אדנה, היינו כמו אחים לכל דבר.

115

02:16:06,080 <-- 02:15:59,160
החבר סיפר לי שאבא (הנזיר) חולה.
אמרתי: רק יצאתי והוא חולה! מיד רצתי לשם.

116

02:16:12,080 <-- 02:16:06,160
כמה זמן לא ראית את אביך? - מה? - כמה זמן
לא ראית את אביך? - את מי?

117

02:16:19,000 <-- 02:16:12,160
- את אבי ואימי? - כן.
- אותם לא ראיתי קרוב לשנתיים.

118

02:16:27,080 <-- 02:16:19,080
מיד הגעתי לנזיר, כי אמרו שהוא חולה.
ישנו בחדר קטנטן יחד במשך שבוע.

119

02:16:36,080 <-- 02:16:27,160
אחרי זה ביקש שנביא כבשה, הלכנו לקנות
כבשה, בדרך מכרנו עצים, שיהיה כסף.

120

02:16:54,080 <-- 02:16:36,160
קנינו והבאנו לו. כשאחי שמע שאנו טרודים
מיד הגיע אלינו מגוג'ם. לקח אותי לבית.

121

02:16:59,880 <-- 02:16:54,160
התחתנתי בחודש סאנה.

122

02:17:06,920 <-- 02:16:59,960
רגע, רגע. יש פעמים שאני רוצה להתעמק
בנושא מסוים, אני מחזירה אותך אחורה.

123

02:17:21,600 <-- 02:17:07,000
סליחה! סיפרת כשביקרת בפעם השנייה היה רק
נזיר אחד. אחד מהם נפטר אחרי שהגעת?

124

02:17:26,600 <-- 02:17:21,680
בפעם הקודמת. -כשאתם הייתם? - בביקור
הראשון שלנו. אנחנו קברנו אותו.

125

02:17:30,920 <-- 02:17:26,680
על זה בדיוק תסביר לי! איך הוא נפטר?
איך טקס הקבורה מתנהל?

126

02:17:36,920 <-- 02:17:31,000
אנחנו נשארנו לבדנו בבית, הנזיר
טיפל בקבורה.

127

02:17:42,920 <-- 02:17:37,000
אחרי שהנזיר טיפל בקבורה, הנזיר השני
נשאר מחוץ למחנה ואכל גרגירים 7 ימים!

128

02:17:48,000 <-- 02:17:43,000
אני טבלתי את הגרגירים במים והבאתי לו.
הכנו חריף ותבלינים בעצמנו.

129

02:17:49,920 <-- 02:17:48,080
רק אחרי זה הוא נכנס לבית.

130

02:18:03,480 <-- 02:17:50,000
אחרי שהנזיר נכנס הבאנו לו מעט אוכל.
אז הוא הורה לנו כל מה שצריך לעשות.

131

02:18:09,920 <-- 02:18:03,560
איך הנזיר נפטר, ממחלה? -ממחלה.

132

02:18:15,760 <-- 02:18:10,000
איך טיפלתם בו? איך מטפלים בחולים בכלל?
הייתם רק אתם, לבדכם!

133

02:18:20,760 <-- 02:18:15,840
היה איש ישר וצדיק. -טוב. תסביר לנו.
- נפטר תוך כדי שיחה!

134

02:18:30,040 <-- 02:18:20,840
תוך שהוא משוחח אמרו שהוא תשוש.
אחרי מעט זמן, הלך לעולמו...

135

02:18:32,040 <-- 02:18:30,120
ללא ייסורים...

136

02:18:40,040 <-- 02:18:32,120
האם כבודו זוכר את זה? - מה? - זוכר?
- בטח שאני זוכר היום, זוכר.

137

02:18:49,080 <-- 02:18:40,120
הנזיר לקח את הגופה כדי לקבור.
המתין 7 ימים מחוץ למחנה...

138

02:18:52,280 <-- 02:18:49,160
הדין לכולם שווה. מי שנטמא במגע עם מת,
חייב להמתין 7 ימים מחוץ לבית!

139

02:19:04,440 <-- 02:18:52,360
ההבדל בין נזיר לאדם רגיל, שאדם מין
המניין יכול לאכול כרגיל בניגוד לנזיר

140

02:19:13,440 <-- 02:19:04,520
שאוכל רק גרגירי חומוס
שטבולים במים ובפלפל. רק את זה אוכלים!

141

02:19:19,440 <-- 02:19:13,520
איך מתנהל הטקס קבורה? הרי הנזיר נפטר
בביתו - כן? - מה עושים בדיוק?

142

02:19:25,440 <-- 02:19:19,520
מי מטפל בקבורה?
- הרי הנזיר שחי לקח את הגופה.

143

02:19:32,440 <-- 02:19:25,520
לקח עימו עוד אנשים נוספים כדי
לטפל בעניין הקבורה, טיפל וחזר אלינו.

144

02:19:35,440 <-- 02:19:32,520
אז ספר לנו על טקס הטיפול בגופה.

145

02:19:40,440 <-- 02:19:35,520
הטיפול... באתיופיה זה לא מסובך.
קונים יריעת בד לכיסוי הגופה ומכסים.

146

02:19:47,440 <-- 02:19:40,520
תופרים היטב את היריעה ואז מכסים את
הגופה אחרי זה קוברים את המת.

147

02:19:53,480 <-- 02:19:47,520
אחרי הקבורה נשאר 7 ימים מחוץ למתחם!
לא נכנס לבית. זה הדבר החשוב.

148

02:20:01,480 <-- 02:19:53,560
יש אפר פרה אדומה, ביום השלישי לטומאה
טבל במים והיזה עליו האפר ושוב המתין.

149

02:20:04,560 <-- 02:20:01,560
פעם נוספת ביום השביעי עשה כך,
טבל במים, נטהר ונכנס לבית בערב.

150

02:20:10,560 <-- 02:20:04,640
מה הכוונה להזות עליו?

- להזות אפר פרה אדומה.

151

02:20:20,560 <-- 02:20:10,640
שוחטים פרה אדומה, שורפים אותה כליל באש,
אוספים את האפר ושומרים בחרסינה חדשה.

152

02:20:30,280 <-- 02:20:20,640
טוחנים היטב את העצמות של הפרה האדומה
ואת מזים על מי שנטמא למת.

153

02:20:41,760 <-- 02:20:30,360
זה ההסבר. -טוב.
- אחרי שעשינו את זה חזרנו ללמוד.

154

02:20:47,760 <-- 02:20:41,840
טוב, תסביר לפרטי פרטים על הלימודים,
באיזה אופן הוא לימד אותך?

155

02:20:53,760 <-- 02:20:47,840
הביא ספר של הכהנים
והחל ללמדני, שיננתי את זה בעל פה.

156

02:20:59,360 <-- 02:20:53,840
הוא הראה לי את הסגנון,
הסביר לי איך.

157

02:21:07,360 <-- 02:20:59,440
וכך תרגלנו, עד שהייתי בקיא
בכל עניין התפילות.

158

02:21:22,360 <-- 02:21:07,440
לימד אותי היטב, חזרתי להורי והתחנתני.
כעבור 5 שנים של נישואין נשלחתי ללמד.

159

02:21:27,000 <-- 02:21:22,440
הלכתי לגבגבית כדי ללמד,
השארתי את הורי מאחור.

160

02:21:35,000 <-- 02:21:27,080
אחרי שנתן את ברכתו ושלח אותך לביתך,
חזרת מיד כששמעת שהנזיר חולה?

161

02:21:43,040 <-- 02:21:35,080
כן, החלים מחוליו, בירך אותי שוב
ושלח אותי בחזרה.

162

02:21:48,040 <-- 02:21:43,120
איך שהגעתי להורי חיתנו אותי מיד בלי
שאצטרך לעבוד, או לחרוש בשדה.

163

02:21:51,960 <-- 02:21:48,120
איך שהגעתי מיד התחתנת? -כן.

164

02:21:56,840 <-- 02:21:52,040
הגעתי בפסח בחודש מייזייה,
והתחתנתי בחודש סאנה.

165

02:22:01,720 <-- 02:21:56,920
התחתנתי ב- 12 בחודש סאנה.

166

02:22:07,240 <-- 02:22:01,800
אחרי החתונה גרתי עם ההורים שנתיים,
כעבור שנתיים שלחו אותי הרחק כדי ללמד.

167

02:22:12,240 <-- 02:22:07,320
מקום מוצאו של אבי היה שם,
ושל אימי היה כאן, בדורביתה.

168

02:22:14,840 <-- 02:22:12,320
ג'ופה היה מקום מוצאה של אימי.

169

02:22:25,440 <-- 02:22:14,920
כיוון שסבתי מצד אימי הייתה זקנה,

הורי העדיפו לגור לידה, עד שהיא נפטרה.

170

02:22:36,440 <-- 02:22:25,520
גרנו שם המון שנים. הלכנו לשם כעבור
שנתיים והבאתי את הורי שוב לגבבית.

171

02:22:43,440 <-- 02:22:36,520
את זה לא הבנתי, זה אומר שאחרי
החתונה חזרתם לגוג'ם?

172

02:22:49,960 <-- 02:22:43,520
כן. - אחרי החתונה במה עסקת?
את מי לימדת? ספר לי בבקשה בהרחבה.

173

02:22:56,960 <-- 02:22:50,040
לא היה את מי ללמד, עבדתי בחקלאות.
חרשתי עם השור.

174

02:23:06,960 <-- 02:22:57,040
חקלאי אחר חרש עם צמד שוורים.
אחרי זה כבר המשכתי לעבוד בחקלאות.

175

02:23:10,960 <-- 02:23:07,040
ניסיתי קצת ללמד, אבל לא היה שכר בזה
ושוב חזרתי לחקלאות.

176

02:23:21,960 <-- 02:23:11,040
המשכתי לעסוק בזה. כשמישהו נפטר למשל,
ניהלתי את כל הטקס במלואו וכו'...

177

02:23:24,960 <-- 02:23:22,040
אז כבר אבא שלי בא בימים.

178

02:23:27,240 <-- 02:23:25,040
הסבר לי מה זה תפילת האשכבה?

179

02:23:36,240 <-- 02:23:27,320
תפילת אשכבה מתקיימת בליווי תופים
ומצלתיים מרגע הפטירה ועד שקוברים את המת.

180

02:23:39,240 <-- 02:23:36,320
מה המשמעות של זה?

181

02:23:41,240 <-- 02:23:39,320
זה מבדיל אותנו כיהודים משאר הדתות.

182

02:23:50,840 <-- 02:23:41,320
זה דבר שהיה קיים מאז ומעולם,
גם בשבעה יש תפילה מיוחדת.

183

02:23:58,840 <-- 02:23:50,920
לכל יהודי יש לו רב משלו כדי
שלא ילך לעבודה זרה.

184

02:24:04,840 <-- 02:23:58,920
אני כאב רוחני לאותם אנשים
שבחרו בי, אני רואה אותם כבניי.

185

02:24:07,840 <-- 02:24:04,920
תפקידי ללמד אותם ולהורות להם לא ללכת
בדרך עקומה, לא לעבוד עבודה זרה.

186

02:24:15,840 <-- 02:24:07,920
כשמישהו נפטר בא הרב האישי מעיד עליו
שהאיש יהודי נקי, שעבד את ה' נאמנה.

187

02:24:21,840 <-- 02:24:15,920
אני מבקש מהקולגות שלי לסייע לי בתפילות
הם נענים ובאים לסייע לי בתפילות.

188

02:24:30,840 <-- 02:24:21,920
אבא שלי אמר לי "כולם עוזבים ונוטשים
את המקום, הולכים לנצרות"

189

02:24:40,840 <-- 02:24:30,920

ואמר לי "בני לך אתה לעיר גונדר"
והלכתי לגונדר בחודש מסקום.

190

02:24:47,880 <-- 02:24:40,920

חזרתי לבית בחודש מסקום
אבא שלי נפטר בחודש טקמת.

191

02:25:01,080 <-- 02:24:47,960

קברתי את אבי, קיימתי סעודת מצווה, החלטתי
שאני נשאר עם אימי עד יומה האחרון.

192

02:25:02,600 <-- 02:25:01,160

נשארתי עוד 9 שנים במקום.

193

02:25:10,600 <-- 02:25:02,680

איפה זה היה? - 9 שנים. -מה שם המקום?
- שם המקום גבגבית.

194

02:25:17,600 <-- 02:25:10,680

לא הלך לנו קל שם. אימי אמרה לי "בני
קח אותי איתך אלך לאן שתלך", לגונדר.

195

02:25:21,600 <-- 02:25:17,680

מה הכוונה "לא הלך לנו"?
מה עשית 9 שנים שלמות?

196

02:25:33,600 <-- 02:25:21,680

עבדתי בחקלאות וטיפלתי באימי, ראיתי לנכון
שאימי תיקבר כיהודיה איפה שאבי נקבר.

197

02:25:38,600 <-- 02:25:33,680

מה הכוונה שלך: אין יותר דת? גם קודם...
- אנשים התחילו להתנצר.

198

02:25:44,600 <-- 02:25:38,680
מה שאנו קוראים היום פלש מורה.

199

02:25:49,600 <-- 02:25:44,680
למה זה קרה? אתה זוכר?
- כי הסיקו שהנצרות נוחה יותר.

200

02:25:53,240 <-- 02:25:49,680
כי היהדות הייתה קשה וקפדנית
צריך לשמור ימי נידה 7 ימים מחוץ לבית.

201

02:25:57,240 <-- 02:25:53,320
אם ילדת בן את חייבת להיות בבית נידה
ארבעים יום מחוץ לבית.

202

02:26:01,480 <-- 02:25:57,320
ואם ילדת בת את חייבת להיות בבית נידה
שמונים יום מחוץ לבית.

203

02:26:06,480 <-- 02:26:01,560
ורק אחרי כל זה את טובלת בנהר, מגלחת ראש,
נטהרת ורק אז את רשאית להיכנס לבית.

204

02:26:09,480 <-- 02:26:06,560
הם טענו שזה קשה להם, לכן המירו דתם.

205

02:26:17,480 <-- 02:26:09,560
אימי אמרה שהיא לא מוכנה שאני אסיים
את חיי כן, לכן ביקשה שנעזוב את המקום.

206

02:26:24,480 <-- 02:26:17,560
אני הלכתי לפניה, בניתי לה בית וסידרתי
לה מיטה וכו' אז חזרתי לקחת את אימי.

207

02:26:35,480 <-- 02:26:24,560
הלכת למקום חדש, מה השם של המקום?
מי נתן לך קרקע? עם מי ישבתם?

208

02:26:41,160 <-- 02:26:35,560

ואיך זה להתרגל למקום חדש?

209

02:26:52,160 <-- 02:26:41,240

כידוע לך גרנו בכפר, כמו מושב, הצטרפתי
למשפחה שלי, טדסה וורקה, מלסה וורקה,

210

02:27:03,880 <-- 02:26:52,240

בטהה וורקה, אלה בני דודים, התיישבתי
איתם בארנג'יג בצד השני של אמבובר.

211

02:27:16,880 <-- 02:27:03,960

כעבור שלוש שנים אימי נפטרה. את אימי
קברתי בכפר ווגלו בבית קברות יהודי.

212

02:27:27,880 <-- 02:27:16,960

הודעתי לאחיותיה על מותה,
באו והשתתפו בצער.

213

02:27:40,880 <-- 02:27:27,960

שם התפרנסתי מעבודה בחקלאות.
כעבור זמן מה התחילה העלייה לארץ.

214

02:27:49,880 <-- 02:27:40,960

אנשים החלו לעזוב את הכפר, את ארנג'יג.
גם קייס אדנה הלך לגונדר, לאדיס אבבה.

215

02:27:54,280 <-- 02:27:49,960

אני עברתי לגור איפה שגר לפניכן
קייס אדנה, באמבובר.

216

02:27:59,280 <-- 02:27:54,360

גרתי באמבובר.

217

02:28:08,280 <-- 02:27:59,360

קייס אדנה היה רב ראשי
של יהודי אתיופיה.

218

02:28:15,280 <-- 02:28:08,360
אני שימשתי כמזכיר במשך חמש שנים,
אחרי זה התמנית לקייס לקייסים.

219

02:28:25,280 <-- 02:28:15,360
גם אחרי שהגעתי לשם היהודים החלו מסע
לכיוון אדיס אבבה, הקודם היה לסודן.

220

02:28:44,280 <-- 02:28:25,360
אני עם ילדי ברכב שכור לקחתי איתי
שמונה ספרי תורה בעברית שהושארו שם.

221

02:28:46,960 <-- 02:28:44,360
הגעתי עם זה לאדיס אבבה!

222

02:28:53,880 <-- 02:28:47,040
לא רציתי להשאיר את ספרי התורה
שננטשו שם.

223

02:28:55,880 <-- 02:28:53,960
מסרתי את הספרים למיכה

224

02:29:02,400 <-- 02:28:55,960
ומיכה דאג להעלות אותם לארץ.
כאן מסרתי כל ספר לכל מבעליו!

225

02:29:16,400 <-- 02:29:02,480
כשעליתי לארץ, גרתי בנצרת עילית.
גרנו יחד 300 עולים חדשים.

226

02:29:29,800 <-- 02:29:16,480
אחרי הרבה זמן שגרתי שם, קניתי בית.
בריאותה של אישתי התערער...

227

02:29:40,800 <-- 02:29:29,880
לבסוף עברתי לכאן, איפה שקרובי גרים,
האחיינים שלי.

228

02:30:02,800 <-- 02:29:40,880
מכרתי את ביתי שם וקניתי כאן,
הוספתי עוד 32000 מאז אני כאן כבר 18 שנה.

229

02:30:20,800 <-- 02:30:02,880
ברוך ה' כאן אני משרת את הציבור.
במקום הזה מתפללים קרוב ל-14-15 שנים.

230

02:30:31,800 <-- 02:30:20,880
כדי להקים בית כנסת, ביקשתי קרקע.
אחרי שהתארגנו כקבוצת כהנים.

231

02:30:38,800 <-- 02:30:31,880
פתאום הוחלט לצאת להפגנה, כדי שכל
הכהנים יוכלו להתאגד כארגון.

232

02:30:54,640 <-- 02:30:38,880
שנקבל משכורת חודשית. הוחלט שאבא מלקה,
קייס אילין וקייס ברהנו ייצגו אותנו.

233

02:31:00,640 <-- 02:30:54,720
פתאום קייס איילין אמר שאיננו יכול
להצטרף, לכן הוחלט שאני אסע במקומו.

234

02:31:09,640 <-- 02:31:00,720
כך הצלחנו לייצג את הקייסים מול המימסד,
ואנו משרתים את הציבור נאמנה כקייסים.

235

02:31:14,480 <-- 02:31:09,720
כשאבא מלקה
שימש כקייס הקייסים אני שימשתי כסגנו.

236

02:31:20,480 <-- 02:31:14,560
כשקייס מלקה הלך לעולמו,
אני התמנתי במקומו כקייס ראשי.

237

02:31:32,480 <-- 02:31:20,560
פניתי לעירייה לגבי בית כנסת החדש,
עד שהתחילו לבנותו.

238

02:31:46,480 <-- 02:31:32,560
אישרו לנו קרקע, כל אחד בקהילה תרם לפי
יכולתו 500 ש"ח, אלף, אלפיים, 400 ש"ח.

239

02:31:55,560 <-- 02:31:46,560
כל אחד תרם לפי נדבת ליבו, לפי יכולתו.
אני תרמתי 250000 ש"ח מכיסי הפרטי!

240

02:32:03,560 <-- 02:31:55,640
כך התחלנו את הבנייה. המרפסת,
אבל רק המקלט היה מספיק גדול.

241

02:32:16,560 <-- 02:32:03,640
שלחנו מכתבים לאמריקה לתרומות,
שום דבר לא עזר.

242

02:32:29,560 <-- 02:32:16,640
לבסוף "קרן ידידות" תרמה 600 אלף ש"ח.
התרומה עברה באמצעות העירייה.

243

02:32:39,600 <-- 02:32:29,640
הם טענו שלנו יקחו עמלה גבוהה,
וכך הבית כנסת נבנה.

244

02:32:43,600 <-- 02:32:39,680
אחרי הבנייה, חנכנו את המקום.

245

02:32:47,600 <-- 02:32:43,680
פתאום העירייה מתחילה לדרבן ולדחוף

אנשים שבכלל לא התכוונו להיכנס לביה"כ.

246

02:32:51,600 <-- 02:32:47,680
ומתחילה להכניס אלינו את אנשי פלש מורה.

247

02:33:01,280 <-- 02:32:51,680
פנינו אליה בטענה שהיא לא עזרה לנו וכו',
למה שלא יקצו להם קרקע בנפרד?

248

02:33:03,280 <-- 02:33:01,360
הם אמרו "אי אפשר, אתם חייבים
להיות יחד".

249

02:33:16,280 <-- 02:33:03,360
אמרנו שלא יתכן כדבר הזה משום שזה
מקום זיכרון ליהדותנו, יהדות אתיופיה.

250

02:33:21,800 <-- 02:33:16,360
אמרנו שזה בלתי אפשרי להתפלל יחד,
עם הזמן עשו מזה פוליטיקה.

251

02:33:26,800 <-- 02:33:21,880
החלטנו לתת להם להיכנס.
אבל הם התחילו להשתמש בטלפונים בשבתות!

252

02:33:31,800 <-- 02:33:26,880
לעשות כל מיני דברים, פשוט הדת שלהם
לא בכיוון בכלל...

253

02:33:36,920 <-- 02:33:31,880
ראינו שזה בלתי אפשרי להיות איתם,
אז החלטנו להתנתק מהם!

254

02:33:43,920 <-- 02:33:37,000
אז החלו לשחק בנו בגלל פוליטיקת בחירות.
מאז העירייה לקחה מאתנו את המקום.

255

02:33:52,000 <-- 02:33:44,000
בנינו אותו בכספנו הפרטי, התחלנו לבנות
גדר בכספנו הפרטי.

256

02:33:53,920 <-- 02:33:52,080
עד שסוף סוף הצלחנו לבנות בית כנסת,
כולנו מאושרים מזה, פתאום לקחו לנו.

257

02:33:59,920 <-- 02:33:54,000
כעת אנחנו נאבקים על זה, כך אנו חיים.

258

02:34:08,920 <-- 02:34:00,000
אני איש שנאבק כל חייו למען יהדותו!
אפילו האנשים האלה,

259

02:34:13,920 <-- 02:34:09,000
שנלחמתי למענם כדי שיעלו אותם ארצה,
כי הם אחינו. תקעו לי סכין בגב!

260

02:34:30,000 <-- 02:34:14,000
בעזרת ה', אני מאמין שיום יבוא שיפתחו
לנו את הבית כנסת, אני לא מאבד תקווה.

261

02:34:38,000 <-- 02:34:30,080
עד שעליתי לארץ מתו לי הרבה ילדים,
עליתי לארץ עם שלוש ילדות, ואחת נשואה.

262

02:34:46,000 <-- 02:34:38,080
אחת מהן עלתה נשואה עוד באתיופיה,
את שלושתן חיתנתי היטב בארץ.

263

02:34:52,000 <-- 02:34:46,080
מה הכוונה "הלכו לי ילדים"? -מה?
- אמרת שהילדים שלך "הלכו", מה כוונה?

264

02:34:56,000 <-- 02:34:52,080

הלכו הכוונה שהם מתו, כשגרתי שם
מתו לי הרבה ילדים.

265

02:35:00,440 <-- 02:34:56,080
כשעברתם ממקום למקום?
- לא, איפה שגרתי.

266

02:35:19,440 <-- 02:35:00,520
אחרי שעברתי לגונדר זכיתי לשלושתן.
הן נשואות וחיות טוב.

267

02:35:22,440 <-- 02:35:19,520
יש להן ילדים, אחת מהן ילדה 1,
השנייה ילדה 2, השלישית ילדה 4,

268

02:35:24,440 <-- 02:35:22,520
ולאחת מהן יש 6 ילדים...

269

02:35:34,440 <-- 02:35:24,520
באיזה גיל מתו לך הילדים? - בגיל ארבע
חמש אחרי שהתחילו לצעוד כבר.

270

02:35:42,440 <-- 02:35:34,520
מה קרה להם?
- סוג של שפעת, מחלה מאוד קשה.

271

02:35:47,440 <-- 02:35:42,520
זוכר את זה?
- בטח, איך אני אשכח את מות ילדי?!

272

02:35:53,440 <-- 02:35:47,520
תסביר לי, מה עושים במצבים כאלה?
- מה? -מה עושים כשילדים חולים?

273

02:35:59,440 <-- 02:35:53,520
אין מה לעשות! רק להתפלל להקב"ה.
התפללתי כל הלילה לאלוקי...

274

02:36:04,440 <-- 02:35:59,520

"שמע ישראל, רחם על ילדי..."
כל הלילה!

275

02:36:13,480 <-- 02:36:04,520

יש מחלה מסוג שפעת שגורמת לחנק בגרון,
מזה הם מתו.

276

02:36:19,480 <-- 02:36:13,560

כאן בארץ הכל משוכלל,
הילדים מטופלים טוב.

277

02:36:29,480 <-- 02:36:19,560

יש כל מיני סוגי מחלות קשות לילדים,
אבעבועות, שפעת שגורמת לחנק.

278

02:36:35,480 <-- 02:36:29,560

אין מומחה לזה? - מה הכוונה מומחה?
- מי שנותן תרופות.

279

02:36:46,480 <-- 02:36:35,560

אין הרבה רופאים באתיופיה.
אחרי שהגענו לגונדר, מצבנו השתפר מעט.

280

02:36:52,680 <-- 02:36:46,560

אז מה עושים? יושבים בשקט?
- מה יש לעשות?

281

02:37:03,680 <-- 02:36:52,760

מכינים להם קפה, ונותנים לטעום
מזה עם קצת אוכל וזהו.

282

02:37:12,680 <-- 02:37:03,760

מגוג'ם לגונדר שטתי בסירה.
- במה?! - דרך הים.

283

02:37:21,680 <-- 02:37:12,760
מה ששט על הים נקרא אוניה או סירה.
איך אומרים? - באוניה? - באוניה.

284

02:37:31,680 <-- 02:37:21,760
העמסנו על האוניה 9 שקי טף, שק אחד של
דגוסה, שק פלפל, רחיים למטחנה.

285

02:37:34,280 <-- 02:37:31,760
הגעתי עם כל זה לגונדר.

286

02:37:42,280 <-- 02:37:34,360
משם העברתי הכל לארנג'יג.
לא בבת אחת אלא בכמה פעמים.

287

02:37:50,280 <-- 02:37:42,360
באמצעות מה העברת הכל? - באמצעות חמורים.
עד גונדר ברכב, ומשם ע"ג חמורים.

288

02:38:04,280 <-- 02:37:50,360
כך התמודדנו, בגונדר סבלנו גם כן.
דילגתי על רובם, אבל מאוד סבלתי שם...

289

02:38:09,280 <-- 02:38:04,360
מה שלקחתי הספיק למשך שנתיים בארנג'יג.

290

02:38:22,280 <-- 02:38:09,360
אחרי תקופה מסוימת אימי נפטרה,
היה 4 שקי דגוסה ממה שקצרת.

291

02:38:27,280 <-- 02:38:22,360
בזה כיבדתי את האזכרה של אימי.

292

02:38:38,280 <-- 02:38:27,360
יש בעיות בלמצוא קרקע לחרישה,
צריך לבקש מאנשים לחכור שטח.

293

02:38:43,280 <-- 02:38:38,360
אחרי שהאיר לי המזל ומצאתי קרקע
כדי לחרוש, פתאום כולם נטשו אותי והלכו.

294

02:38:48,280 <-- 02:38:43,360
נשארתי לבדי, ואז עברתי לאמבובר,
אמבובר זאת עיר.

295

02:39:01,640 <-- 02:38:48,360
בגוג'ם יש מושג שנקרא עמלה עבור הקרקע
כלומר משלמים עבור השימוש בכסף, בבגדים.

296

02:39:10,640 <-- 02:39:01,720
הבעלים מאפשר לך לחרוש את הקרקע
ללא הגבלה.

297

02:39:19,640 <-- 02:39:10,720
כאן צריך לבקש מהנציג של השלטון או
מבעלים, רק אחרי זה מותר להשתמש בקרקע.

298

02:39:24,640 <-- 02:39:19,720
אתה לא רשאי לקחת קרקע שאינה שייכת לך
ולחרוש איך שבא לך.

299

02:39:35,640 <-- 02:39:24,720
צריך להתכופף ולהתחנן בפני האנשים ולשלם
במה שיש לך, בגדים, רהיטים, כלי חרסונה.

300

02:39:43,640 <-- 02:39:35,720
נותן לו הרבה מנעמים כדי לקבל קרקע
משמעות הדבר צריך להתחנן ולעשות הכל!

301

02:39:54,640 <-- 02:39:43,720
זאת אחת הבעיות שתמיד נתקלנו בה.
אין זכות על שום קרקע.

302

02:40:05,640 <-- 02:39:54,720

לא היה לי רועה צאן, לא היו לי בנים,
מאוחר יותר נולדו לי רק בנות.

303

02:40:10,080 <-- 02:40:05,720

עברתי הרבה סבל...
בכל הקשור לדת נלחמתי בכל כוחי.

304

02:40:19,080 <-- 02:40:10,160

כולל עבודות בשדה, עבדתי בכוחות עצמי.
קניתי לי צמד שוורים וחרשתי באמצעותם.

305

02:40:33,080 <-- 02:40:19,160

לפניכן אחי עזר לי במרעה,
דאג שילדיו ירעו גם את הצאן שלי יחד.

306

02:40:42,080 <-- 02:40:33,160

ברגע שנפרדנו, לא היה מה לעשות.
התמודדנו עם הרבה בעיות.

307

02:40:50,960 <-- 02:40:42,160

למרות כל זה, שמרתי על יהדותי בקנאות.
אני גאה בזה היום!

308

02:40:56,960 <-- 02:40:51,040

מי לימד אותך את העבודה בחקלאות?
כי את רוב הזמן הקדשת ללימודים.

309

02:40:58,960 <-- 02:40:57,040

איך אדוני למד את העבודה בחקלאות?

310

02:41:10,960 <-- 02:40:59,040

מאבא שלי, ראיתי איך מכינים את כלי
העבודה, מה שראיתי אצלו עשיתי גם כן.

311

02:41:20,280 <-- 02:41:11,040

אפילו עבודת אריגת בד למדתי בעצמי
בגבגבית, חטבתי עץ ומזה הכנתי נול אריגה.

312

02:41:28,480 <-- 02:41:20,360
הסבר לנו איך אורגים?
-לוקחים עץ ומסתתים אותו היטב בהתאם.

313

02:41:31,160 <-- 02:41:28,560
יש את הבוכייר (הסירה שמובילה את חוטי
הערב בין שורות השתי)

314

02:41:35,160 <-- 02:41:31,240
אבא שלי נתן לי את הבוכייר,
הרכבתי את זה וארגתי בדים.

315

02:41:44,160 <-- 02:41:35,240
עבדתי בחקלאות, עבדתי בנפחות,
למדתי מאבא שלי את עבודת הנפחות.

316

02:41:55,160 <-- 02:41:44,240
כשהוא התקשה להתפרנס בכבוד, הוא
השאיל את השור עבור שק תבואה.

317

02:42:05,440 <-- 02:41:55,240
כשאבי חלה אני ניכשתי עשבים והצלחתי
לגרום לגידול יבול איכותי שהבאתי לאבי.

318

02:42:09,440 <-- 02:42:05,520
עם הזמן התמכרתי לעבודה והמשכתי עם זה.

319

02:42:20,160 <-- 02:42:09,520
כל הכבוד!, בן כמה היית?
-אז? הייתי בן 42-43.

320

02:42:33,800 <-- 02:42:20,240
כך חיינו. אבל דת הייתה חשובה מעל הכל.
לכל מקום שהלכתי שמרתי בקנאות על יהדותי.

321

02:42:53,800 <-- 02:42:33,880
מרגע השכמה מה סדר היום שלך? הסבר בבקשה
-מה? - מהבוקר עד הערב.

322

02:43:02,120 <-- 02:42:53,880
עד שאתה הולך לישון: העבודה בשדה,
אריגת בדים... עבדת הרבה! ספר לי בבקשה.

323

02:43:03,560 <-- 02:43:02,200
פרט לנו את סדר היום שלך.

324

02:43:14,360 <-- 02:43:03,640
חקלאות היא מתחילת החורף,
בקיץ עבדתי בנול אריגה, בנפחות.

325

02:43:25,360 <-- 02:43:14,440
בסאנה כל אחד מביא את
הברזלים עם הפחם,

326

02:43:27,360 <-- 02:43:25,440
בבוקר עד שאני הולך לעבודה אחרת
מספיק לייצר הרבה כלי ברזל עבורם.

327

02:43:29,360 <-- 02:43:27,440
מה שנשאר המשכתי בערב.

328

02:43:33,360 <-- 02:43:29,440
מאיפה מביאים את הכלים? לא הבנתי!
-מה? - מאיפה מביאים את הכלים?

329

02:43:45,360 <-- 02:43:33,440
הנוצרים הביאו והשאירו אצלי.
אומרים זה שייך לפלוני אלמוני וכו'

330

02:43:48,360 <-- 02:43:45,440

אני מכין לכל אחד בהתאם למה שביקשו
ושם להם באותו סדר שהניחו בבוקר.

331

02:43:53,360 <-- 02:43:48,440
אח"כ האיש בא ולוקח. זה מה שעשינו.

332

02:44:02,720 <-- 02:43:53,440
הביאו גם לאריגה וארגתי להם,
אבל עיקר תשומת ליבי כוונה לדת.

333

02:44:13,720 <-- 02:44:02,800
שאר העיסוקים היו לצורך פרנסה.
בניתי כוורות, היו לי דבורים.

334

02:44:23,720 <-- 02:44:13,800
מה זאת אומרת? תפרט בבקשה.
כמו שעושים בארץ, אני ייצרתי דבש ומכרתי.

335

02:44:30,000 <-- 02:44:23,800
איך? - את הכוורות שבנינו תלינו אותם
על העץ, הדבורה נכנסת לתוך הכוורת.

336

02:44:35,000 <-- 02:44:30,080
מורידים את הכוורת וממקמים בתוך חצר
מתוחמת בגדר.

337

02:44:44,000 <-- 02:44:35,080
כדי שהנמלים לא יאכלו את הדבורה,
מפזרים סביב הכוורת אפר של הפחם.

338

02:44:53,320 <-- 02:44:44,080
אם אני רוצה שיהיה דבורים, האם מספיק
לבנות רק את הכוורת? תפרט בבקשה.

339

02:45:04,240 <-- 02:44:53,400
איפה שגרנו בגוג'ם, מספיק לבנות כוורת
ולתלות על עץ גבוה בעזרת חבל ארוך.

340

02:45:07,240 <-- 02:45:04,320

ברגע שהדבורה נכנסת
מיד מורידים את הכוורת.

341

02:45:12,240 <-- 02:45:07,320

אחרי שמורידים, שמים את הכוורת על עמודים
מקבילים, צריך לדאוג לפזר אפר פחם סביב.

342

02:45:17,240 <-- 02:45:12,320

מסדרים את המקום היטב, כדי שנמלים
או כל מיני מזיקים לא יפגעו בדבורים.

343

02:45:22,320 <-- 02:45:17,320

מגדרים את המקום כמו שצריך וזהו.

344

02:45:31,320 <-- 02:45:22,400

ממה בונים את הכוורת? אמרת "דבורה",
מספיק שרק דבורה אחת תיכנס?

345

02:45:40,320 <-- 02:45:31,400

מה? אחת?! זה נחיל של דבורים
שמסתערים בבת אחת לתוך הכוורת.

346

02:45:51,320 <-- 02:45:40,400

כל הנחיל נערם במקום אחד, ויש לזה ריח לא
נעים לכן צריך לשטוף ולהכניס לתוכו עשן.

347

02:45:57,360 <-- 02:45:51,400

הכוורת נהיית שחורה כפחם
ואז נכנס הנחיל.

348

02:46:08,360 <-- 02:45:57,440

הריח מושך את הדבורים? -מה?
-אני לא מצליחה להבין בכלל!

349

02:46:10,800 <-- 02:46:08,440
אני רוצה שיהיה לי דבורים, תסביר לי
מה הפעולה הראשונה מה אני אמורה לעשות?

350

02:46:16,800 <-- 02:46:10,880
אם את מעוניינת לייצר דבש
דבר ראשון את צריכה לבנות כוורת.

351

02:46:17,800 <-- 02:46:16,880
ממה?

352

02:46:31,800 <-- 02:46:17,880
מכינה את זה מצמח פטל מיוחד שמלפפים
בצורת שתי וערב מעל מקלות ישרים.

353

02:46:41,800 <-- 02:46:31,880
מפסקים את זה באמצעות מפסק מיוחד
ומכניסה את הצמח פטל זה בתוך זה בהידוק.

354

02:46:49,800 <-- 02:46:41,880
בסופו של דבר את מורחת מעל זה
בוץ מבפנים ומבחוץ עד גימור מושלם.

355

02:46:53,800 <-- 02:46:49,880
בונה את המכסה, ולבסוף מעשנים
אותו עם עשן... - מה לעשן?

356

02:47:03,800 <-- 02:46:53,880
חופרים בור ובתוכו מבעירים עצים
כמעין מדורה ומוסיפים עלים ריחניים,

357

02:47:11,800 <-- 02:47:03,880
מעשנים את הכוורת עם ריחות שמפיצים
ארומה מיוחדת, אחרי זה שמים מעליו עשבים.

358

02:47:19,800 <-- 02:47:11,880
תולים את הכוורת אחרי שהיא מלופפת

היטב באלומה של עשבים, ממתינה למזל.

359

02:47:28,080 <-- 02:47:19,880

אז רצה שמועה שלכורת של פלוני
נכנס נחיל דבורים.

360

02:47:41,080 <-- 02:47:28,160

הדבורים מפיקים במרץ רב עד שהכורת
מתמלאת. בערך בחודש מסקרם זה מוכן.

361

02:47:46,120 <-- 02:47:41,160

מה עושים? - מוציאים את הדבש מהכורת,
מעשנים הכורת כדי להרחיק את הדבורים.

362

02:47:49,120 <-- 02:47:46,200

חותכים את הפלטה ומושכים מתוך הכורת.

363

02:47:59,120 <-- 02:47:49,200

שוברים את הכורת? -מה? שוברים את הכורת?
-מה פתאום! חותכים מבפנים עם סכין.

364

02:48:04,120 <-- 02:47:59,200

מכסים שוב את הכורת ומיד מתמלא שוב.

365

02:48:14,120 <-- 02:48:04,200

כמה זמן לוקח מרגע תליית הכורת ללכידת
דבורים עד שמפיקים דבש?

366

02:48:25,120 <-- 02:48:14,200

תלוי... אם הדבורים נשאות
קבועות או שהן ארעיות.

367

02:48:37,120 <-- 02:48:25,200

אם הן מתרבות במסקרם, אלול-תשרי,
לכדים את המלכה ושמים אותה בכורת...

368

02:48:42,120 <-- 02:48:37,200
אם לאו, בונים כוורת נפרדת למלכה
ושמים בחצר אחורית.

369

02:48:48,120 <-- 02:48:42,200
מה זה כוורת למלכה? -לכל נחיל דבורים
יש מלכה, והנחיל עף בעקבות המלכה.

370

02:48:54,120 <-- 02:48:48,200
איך מזהים את המלכה? -הם?!
-אתה. - איך אני אזהה את המלכה?

371

02:48:56,600 <-- 02:48:54,200
בטח שאני יודע לזהות - איך? נא הסבר לי.

372

02:49:06,600 <-- 02:48:56,680
המלכה יותר גדולה פיזית, הרגליים אדומות
אופן היעף שלה שונה ומבהיל.

373

02:49:15,600 <-- 02:49:06,680
לוכדים אותה בכנפיה ואז מכניסים אותה
לתוך הכוורת, דרך הבמבוק שתקוע שם.

374

02:49:19,600 <-- 02:49:15,680
הנחיל מתגודד סביב המלכה ונשאר.

375

02:49:24,600 <-- 02:49:19,680
עם הזמן הדבורים מתחילים
להתרגל לקבע ומתרבים ביניהם.

376

02:49:25,720 <-- 02:49:24,680
מדהים אותי כמה ידע יש לאדוני!
-מה? יש לך הרבה ידע?

377

02:49:42,720 <-- 02:49:25,800
בטח! בטח! כך החזקנו את ביתנו בכבוד.
באתיפיה, לא עבדנו אצל מישהו כמו השאר.

378

02:49:56,720 <-- 02:49:42,800
התפרנסנו בכוחות עצמנו, לאבא שלי היו לו
הרבה עובדים, בנפחות, אימי עבדה בקדרות.

379

02:50:01,720 <-- 02:49:56,800
אבא שלי היה מאוד עשיר, היה לנו תבואה.

380

02:50:10,720 <-- 02:50:01,800
למרות שהיינו עשירים אני לא התנהגתי
כילד שמנת, עבדתי בכל העבודות.

381

02:50:17,720 <-- 02:50:10,800
הייתי מתעתד לעבוד בחקלאות, העדפתי
לחרוש בעצמי במקום אחרים.

382

02:50:22,720 <-- 02:50:17,800
לכן אף לא ליום אחד היה חסר לנו משהו.

383

02:50:32,720 <-- 02:50:22,800
ברוך ה' עד היום התפרנסתי בכבוד,
תודה לאל אני חי היטב עם חבריי.

384

02:50:47,720 <-- 02:50:32,800
זה סיפור חיינו!
תמיד עמדתי על המשמר למען החברה.

385

02:50:50,720 <-- 02:50:47,800
תמיד נאבקתי למען העם, ערבות הדדית
תמיד עמדה לנגד עיני!

386

02:51:04,200 <-- 02:50:50,800
כעת, ספר לנו על כל המקומות שאליהם הלכת
בהקשר לדת כמו לחתונה, או לאזכרות,

387

02:51:12,400 <-- 02:51:04,280

או בעניין טומאה וטהרה כאישה יולדת,
שירתת את הציבור, נכון? -כן.

388

02:51:17,400 <-- 02:51:12,480
אז ספר לנו על זה, מה הייתה עבודתך
בכל הקשור לדת.

389

02:51:27,400 <-- 02:51:17,480
בנוסף לזה איך הטקס עצמו מתנהל בכל
אחד מהמקרים, נניח בלידה, איך אתה מוזמן?

390

02:51:32,440 <-- 02:51:27,480
באיזה אופן אתה מנהל את הטקס?
איך טקס האזכרה מתנהל?

391

02:51:38,440 <-- 02:51:32,520
איזה חגים חגגת ואיך?
הבהר לנו כל אחד מהמקרים.

392

02:51:48,440 <-- 02:51:38,520
בקשר ללידה, יש בית נידה שנבנה במיוחד
עבור זה, אם נולד בן יושבת שם 40 יום.

393

02:51:51,240 <-- 02:51:48,520
אם זאת בת האימא יושבת שם
למשך 80 יום, בתוך בית נידה.

394

02:52:02,720 <-- 02:51:51,320
במהלך ישיבתה שם השכנים דואגים לה לאוכל
או שהילדים ובעלה מסייעים באמצעים שיש.

395

02:52:08,840 <-- 02:52:02,800
היא נכנסת אחרי המתנה של 40 יום לבן,
ולבת אחרי 80 יום.

396

02:52:11,840 <-- 02:52:08,920
היא נכנסת אחרי רעב וצמא,

היא תלויה לחסדיהם של אחרים.

397

02:52:21,840 <-- 02:52:11,920
מה שכן, אני בתור בעלה שוחט בשבילה
כבש ונותן לה חלק מזה שתכין לעצמה שם.

398

02:52:33,120 <-- 02:52:21,920
היא אוכלת מזה במהלך ישיבתה, כך נהגנו.
בכנות, חיינו באושר ובעושר.

399

02:52:41,000 <-- 02:52:33,200
בעניין הדת, אזכרה, עשינו כמיטב יכולתנו
כדי לשמור על קוצו של יו"ד, כשאר חברי.

400

02:52:42,800 <-- 02:52:41,080
כמו שאר הכהנים, הקייסים.

401

02:52:51,480 <-- 02:52:42,880
בקשר לאזכרה, כל בן מביא כבש בשביל
סעודת מצווה, אופים לחם מיוחד,

402

02:52:56,200 <-- 02:52:51,560
מקיימים תפילת אשכבה מיוחדת,
הקהל מגיע וסועד מהסעודת מצווה.

403

02:53:00,320 <-- 02:52:56,280
תפקיד הקייסים להתפלל כל הלילה
לעילוי נשמת הנפטר, כל הלילה.

404

02:53:05,320 <-- 02:53:00,400
השכם בבוקר ממשיכים להתפלל בליווי
תופים ומצלתיים.

405

02:53:13,320 <-- 02:53:05,400
מה זה "נגרית"? - זה, התוף שלידי.
בליווי התופים תוך כדי הזכרת שמו של המת.

406

02:53:19,320 <-- 02:53:13,400
מתפללים כל הלילה לעילוי נשמת הנפטר
ובבוקר בסיום התפילה מתפזרים.

407

02:53:26,320 <-- 02:53:19,400
אחרי ארוחה וכו' כל אחד הולך לדרכו.
לכן כל זה היה עניין של הוד והדר, מסורת.

408

02:53:31,000 <-- 02:53:26,400
מה הכוונה באומרך "כל הלילה", מה עושים?
- תפילה לעילוי הנשמה.

409

02:53:34,320 <-- 02:53:31,080
עם עלות השחר, מתפללים לעילוי נשמת המת.

410

02:55:01,800 <-- 02:54:46,320
"הנשמה של צדיקים עם כתר זהב על ראשה,
עומדת מול הוד מלכותו, הקב"ה

411

02:55:10,800 <-- 02:55:01,880
מלאכי השרת ילוו אותה אל
הוד מלכותו הקב"ה".

412

02:55:14,800 <-- 02:55:10,880
כך עיקר מהות התפילה שמתפללים.

413

02:55:23,800 <-- 02:55:14,880
כל הלילה התפללתם בעמידה? -מה?
כן, מהנץ החמה עד אחרי הזריחה מתפללים.

414

02:55:30,000 <-- 02:55:23,880
כך ניהלנו והובלנו את קהילתנו, עד היום.

415

02:55:36,000 <-- 02:55:30,080
גם היום יש לי משהו, אבל בגלל שקבעתי
איתך לא הלכתי - כן, אמרת לי.

416

02:55:43,720 <-- 02:55:36,080
סיפרת לי קודם על עניין 40 ימי נידה לבן,
ו-80 ימי נידה לבת... - כן.

417

02:55:50,720 <-- 02:55:43,800
אדוני כבוד הקייס, מה נהגת לעשות בטקס?
- בתום הימים הללו ביום האחרון האישה צמה.

418

02:55:58,720 <-- 02:55:50,800
היא הולכת לנהר וטובלת, מכבסת את בגדיה
טובלת את כל הרהיטים לשימוש שנטמאו.

419

02:56:04,720 <-- 02:55:58,800
צמה יום שלם, בערב טרם כניסתה לבית
מטהרים אותה שוב במים טהורים.

420

02:56:13,720 <-- 02:56:04,800
יש חגיגה שלמה, יש אינג'רה, טלה (שתייה)
מי שביכולתו שוחט עז, אם לא תבשיל רגיל.

421

02:56:23,720 <-- 02:56:13,800
בכניסה לבית מתיזים עליה מים טהורים,
היא נשכבת על האדמה ושמים עליה עלים

422

02:56:29,680 <-- 02:56:23,800
ואז היא נכנסת לבית ואוכלת מהאוכל
שהוכן לכבודה.

423

02:56:33,800 <-- 02:56:29,760
מה זה "ארדתה"? - מה? - מה זה "ארדתה"?
-ארדת אוהה (מים טהורים...)

424

02:56:47,800 <-- 02:56:33,880
ארדת אוהה. - ארדת מסמל 72
צירופי שמות המלאכים, על שם 72 הזקנים

425

02:56:52,480 <-- 02:56:47,880

שנבחרו. הם אלה שמסרו לנו...
כך מתנהל הטקס עצמו.

426

02:56:59,480 <-- 02:56:52,560

זה מיועד לאישה? מיועד כדי לברך
את האישה?

427

02:57:03,480 <-- 02:56:59,560

כן, זה מיועד כדי לברך אותה, כדי לטהרה.

428

02:57:10,480 <-- 02:57:03,560

כפי שכתוב בתורה "ובמלאת ימי טהרה
תביא כבש בן שנתו

429

02:57:13,480 <-- 02:57:10,560

"ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה
שתי תורים או שני בני יונה..."

430

02:57:19,480 <-- 02:57:13,560

אם אין את כל אלה היא יכולה להביא
לחם מחיטה. כך המצווה!

431

02:57:30,480 <-- 02:57:19,560

אחרי 40 או 80 יום, כך נוהגים? - כן.
- כשהיא באה אתה עושה את כל הטקס? - כן.

432

02:57:39,200 <-- 02:57:30,560

שוחחנו על אזכרה, שזה כל הלילה? - כן.
נהגת לקדש חתן וכלה? - כן.

433

02:57:50,200 <-- 02:57:39,280

איך מתבצע טקס חתונה? -מה?
- תסביר לנו את כל טקס החתונה.

434

02:58:00,200 <-- 02:57:50,280

מארגנים את החתונה, ויש מנהג שנקרא
טקס "קשרה" - השושבינים באים ויושבים.

435

02:58:09,880 <-- 02:58:00,280
אישה נשואה, שהתחתנה עם בעלה כשהייתה
בתולה, מגיעה ומחבקת אותו מאחור.

436

02:58:20,880 <-- 02:58:09,960
אחרי זה מביאים שלושה חוטים שזורים
בצבעים שונים מאגדים אותם לאחד.

437

02:58:22,880 <-- 02:58:20,960
סביב ראשו של החתן קושרים את החוטים
השזורים שנקראים "קשרה".

438

02:58:36,880 <-- 02:58:22,960
מיד מודים לה' ושרים " מודה אני לך
הקב"ה בכל עת בכל רגע"

439

02:58:42,880 <-- 02:58:36,960
מהללים ומשבחים את ה' על הרגע הזה
וכך הטקס מתחיל.

440

02:58:47,880 <-- 02:58:42,960
אחר כך החתן הולך למקום בו גרה הכלה.
הכלה חייבת להיות מי ששמרה על עצמה...

441

02:58:53,400 <-- 02:58:47,960
שלא ראתה אף גבר, בתולה!
היא נבדקת.

442

02:59:00,520 <-- 02:58:53,480
איך בודקים אותה? - מה? - איך היא נבדקת?
- זקנות בודקות אותה, אולי סתה בטעות!

443

02:59:07,800 <-- 02:59:00,600
אם היא סתה בטעות ואיבדה את בתוליה

אז הגבר לא לוקח אותה.

444

02:59:14,040 <-- 02:59:07,880
כאלה אנחנו מחתנים, לא כמו בארץ...

445

02:59:24,040 <-- 02:59:14,120
באתיופיה, הגבר וגם האישה אסור היה להם לקיים יחסי ישות לפני נישואיהם.

446

02:59:38,960 <-- 02:59:24,120
מתחתנת עם כבודה. הם חוזרים עם הכלה אם הלכו בשני חוזרים ביום שלישי, רביעי.

447

02:59:49,800 <-- 02:59:39,040
חגיגה גדולה, אוכלים ושותים, ביום חמישי. ביום שישי רוב המוזמנים הולכים הביתה.

448

02:59:55,800 <-- 02:59:49,880
השושבינים נשארים איתם בסופ"ש. ביום ראשון מתירים את "הקשרה".

449

02:59:58,800 <-- 02:59:55,880
למה? - מה שקשור (סביב ראשו של החתן).

450

03:00:04,800 <-- 02:59:58,880
שוב פעם יש חגיגה יש טלה, אינג'רה. אחרי שפע של ארוחה ושתייה, מברכים

451

03:00:10,080 <-- 03:00:04,880
"ברוך אתה ה' אלוקינו, אלוקי ישראל", מתירים את החוטים ותולים על העמוד שבבית.

452

03:00:13,680 <-- 03:00:10,160
אסור לזרוק את זה ככה סתם.

453

03:00:22,680 <-- 03:00:13,760

מי קושר? הקייס? - הקייס קושר אותו.
- הוא גם מי שמתיר? -כן, זהו.

454

03:00:39,680 <-- 03:00:22,760
האם המשמעות של הקשרה זה תפילה?
-המשמעות של קשרה, לבדוק אם היא בתולה.

455

03:00:44,680 <-- 03:00:39,760
אם לא מצא את בתוליה, הוא חותך את
הקשרה וזורק על הרצפה והולך.

456

03:00:51,680 <-- 03:00:44,760
אותה האישה חוזרת לביתה בבושת פנים.
אף גבר לא ירצה אותה, תיפול סתם בעיר.

457

03:00:56,680 <-- 03:00:51,760
יצא לה שם רע על זה שחיללה את עצמה.

458

03:01:02,680 <-- 03:00:56,760
איך הוא יודע שהיא בתולה?
מי מוודא?

459

03:01:10,680 <-- 03:01:02,760
נשים, יש זקנות שמבינות בזה.
- גם את הגבר?

460

03:01:18,680 <-- 03:01:10,760
לא, את הגבר לא כיוון שהוא לא יולד.
אי אפשר לראות אצל הגבר אם סטה...

461

03:01:27,680 <-- 03:01:18,760
אם הוא עשה כדבר הזה, אביו מענישו
מצליף בו, מכה אותו. יש לו בעיה.

462

03:01:35,680 <-- 03:01:27,760
טוב. טוב מאוד. זה לגבי חתונה,
כעת נעבור לחגים.

463

03:01:45,680 <-- 03:01:35,760
איזה חגים... מהם המנהגים,
למשל בראש השנה.

464

03:01:53,680 <-- 03:01:45,760
אתה, בתור קייס, מה אתה נוהג לעשות
למען הקהילה? איך אתה מלמד אותם?

465

03:02:01,680 <-- 03:01:53,760
אני שוחט ומזמין את כולם לחגיגה גדולה
בחגים: ראש השנה, סוכות או צאת כיפור.

466

03:02:09,680 <-- 03:02:01,760
גם כיום אני ממשיך להזמין קהל
באמצע חג הסוכות.

467

03:02:17,680 <-- 03:02:09,760
בגלל שרעייתי איננה יכולה לארגן, אני מבקש
מילדי שיבואו לעזור לי בהכנות.

468

03:02:23,680 <-- 03:02:17,760
העבודה קשה, למשל השנה חג הסוכות חל
ביום חמישי, סופר עד האמצע זה ביום שני.

469

03:02:28,680 <-- 03:02:23,760
אני חוגג ביום שני!
-מה עושים? מה שהיה באתיופיה.

470

03:02:33,680 <-- 03:02:28,760
מה עשיתם באתיופיה?
-הילולה, מכינים טלה, בירה.

471

03:02:38,680 <-- 03:02:33,760
מה שהיה באתיופיה... מה? -באתיופיה?
- באתיופיה רק טלה (שתייה חריפה)

472

03:02:42,680 <-- 03:02:38,760
שוחטים בקר, מכינים רוטב ואינג'רה,
ואוכלים.

473

03:02:50,680 <-- 03:02:42,760
בבית של הקייס? -מה? -אצלך?
- כן, אני מביא אפילו לבית כנסת.

474

03:02:55,680 <-- 03:02:50,760
מה לגבי חג פסח? -מה?
- פסח שם - פסח? -כן, תספר לי.

475

03:02:59,680 <-- 03:02:55,760
האם כבודו מזמין את כל הקהילה אליו?
מה לימדת? מה ההלכות?

476

03:03:11,680 <-- 03:02:59,760
בפסח, יש הלכה לאכול מצה, לשים את הבצק
לכמות מצה אחת ומיד שמים על המחבת.

477

03:03:14,680 <-- 03:03:11,760
מיד שוטפים את הקערה כדי שהשאריות
לא תחמיצנה.

478

03:03:23,680 <-- 03:03:14,760
את המצה המוכנה מעבירים לכלי אחר.
שמים שוב מעט קמח, לשים במים ומיד למחבת.

479

03:03:24,680 <-- 03:03:23,760
שוב שוטפים את הקערה...

480

03:03:27,680 <-- 03:03:24,760
כיום בגלל שיש מצות מוכנות, לא מכינים.

481

03:03:36,680 <-- 03:03:27,760
ברם, יש לך הרבה הלכות בפסח.

אסור לאכול חמץ, אסור לשתות משהו חמוץ.

482

03:03:42,680 <-- 03:03:36,760
בגלל שהתרגלנו באתיופיה להחמיר,
לכן כיום אנו אוסרים גם על שתיית קולה.

483

03:03:54,680 <-- 03:03:42,760
אנו שותים אך ורק מים, מיץ נוג (ניגר),
מצה כשרה. מבחינתנו מי שעושה כך הוא נקי!

484

03:04:27,000 <-- 03:03:54,760
בערב פסח אנו מזמרים כך...

485

03:04:34,000 <-- 03:04:27,080
מה התרגום?
- אלה החוקים שמשה רבינו קיבל...

486

03:04:50,000 <-- 03:04:34,080
אחרי זה ממשיך: "ה' הוציא אותנו ממצרים
ביד חזקה ובזרוע נטויה!"

487

03:04:57,000 <-- 03:04:50,080
הקב"ה הוציא את ישראל מידין של
פרעה הרשע...

488

03:05:20,000 <-- 03:04:57,080
"וקרע את ים סוף לשניים
ובני ישראל עברו ביבשה ברגל"

489

03:05:31,000 <-- 03:05:20,080
אכלנו מצה, כי אסור לאכול חמץ. היה קשה.
האיסורים היו חמורים יותר מכאן.

490

03:05:37,000 <-- 03:05:31,080
אסור לאכול גבינה, אפילו חלב
רק מה שנחלב באותו רגע, נותנים לילדים.

491

03:05:43,000 <-- 03:05:37,080

אוכלים למשך 7 ימים רק את אותה
מצה שהוכנה באותו רגע!

492

03:05:51,680 <-- 03:05:43,080

כאן בארץ שותים קולה, ערק, יין יבש,
כל זה סתם... אנחנו לא שותים את זה.

493

03:05:59,680 <-- 03:05:51,760

בפסח אנו נוהגים כמו שנהגנו שם.
לשתות יין וקולה?! אין דבר כזה!

494

03:06:14,680 <-- 03:05:59,760

איך הקהל הרחב למד את ההלכות האלה שם?
- הקראתי להם מתוך ספר התורה שהיה בגעז.

495

03:06:24,680 <-- 03:06:14,760

אנשים זקנים שמתאפשר להם באים הרבה,
בוקר וערב, אבל כל השאר באים בשבת.

496

03:06:29,680 <-- 03:06:24,760

אני מוציא את הספר תורה וקורא את החוקים
וההלכות, של שבת.

497

03:06:35,680 <-- 03:06:29,760

שעובדים רק שישה ימים, יום שביעי הוא
מנוחה כי ה' שבת ביום הזה.

498

03:06:42,680 <-- 03:06:35,760

אסור להבעיר אש, אסור לצאת מתחום שבת.
אסור לשים משא על החמור.

499

03:06:47,680 <-- 03:06:42,760

אסור לחלל את השבת.
את הדברים האלו לימדנו את העם.

500

03:07:01,280 <-- 03:06:47,760
לא תגנוב, לא תחמוד את רכושו של
רעך ולא תחמוד את אשת רעך.

501

03:07:11,320 <-- 03:07:01,360
אסור לך לגעת ברכוש של רעך!
רק את ממה ששייך לך.

502

03:07:16,320 <-- 03:07:11,400
כך לימדנו את הקהילה...

503

03:07:35,320 <-- 03:07:16,400
דבר מאוד חשוב הוא עניין עבודה זרה.
אסור לעבוד פסל העשוי מעץ.

504

03:07:43,320 <-- 03:07:35,400
ה' הוא אחד! אסור ללכת אחרי חוקים אחרים
פרט לחוק הזה.

505

03:07:57,320 <-- 03:07:43,400
לא תנאף! לא משנה לאן הלכתם אסור לכם
לנאוף בשום פנים ואופן!

506

03:07:58,400 <-- 03:07:57,400
כך ייעצנו לקהל.

507

03:08:14,400 <-- 03:07:58,480
לא תגנוב! אסור לכם לקחת משהו שלא שלכם.
רכוש שלא שלכם אסור לגעת.

508

03:08:19,400 <-- 03:08:14,480
אתם מלמדים אותם כשהם באים בשבת להתפלל,
מה קורה בשאר הימים?

509

03:08:21,720 <-- 03:08:19,480
מתי שמתאפשר, גם בחגים.

510

03:08:31,480 <-- 03:08:21,800
יום הכיפורים, "ועיניתם את נפשותיכם"
חובה לצום ולהתפלל ולענות את הנפש.

511

03:08:43,480 <-- 03:08:31,560
אסור לאכול ולשתות ביום הזה, "ונפש אשר
לא תעונה ונכרתה הנפש ההיא מעמיה"

512

03:08:51,480 <-- 03:08:43,560
כתוב "מות יומת"...
את זה הסברנו לעם.

513

03:08:58,480 <-- 03:08:51,560
איך מתארגנים בבית הכנסת ביום הכיפורים?
-מה? - אלו הכנות יש ליום הכיפורים?

514

03:09:05,480 <-- 03:08:58,560
האם אנשים באים? ואיך הם באים?
- יש כאלה שלא הולכים הביתה, נשארים.

515

03:09:09,480 <-- 03:09:05,560
הם באים עם כניסת הצום ונשארים
בתוך בית הכנסת עד צאת הצום!

516

03:09:16,480 <-- 03:09:09,560
הולכים לביתם רק אחרי טעימה של סוף צום.
יש המון אנשים איתנים, גם הקייסים נשארים.

517

03:09:20,480 <-- 03:09:16,560
הקייסים נשארים יומיים בפנים? -כן!

518

03:09:32,480 <-- 03:09:20,560
אני מתקלח ונכנס לבית הכנסת ומשם מתחיל
לקרוא בתורה, לתרגם ולהסביר למתפללים.

519

03:09:45,480 <-- 03:09:32,560

כל הלילה ויום למחרת ממשיך ללא הפסקה,
רק אחרי שקיעה בוצעים את הלחם.

520

03:09:59,280 <-- 03:09:45,560
הנשים הן אלה שמביאות את הלחם, טלה ובירה.
ויש כאלה שמביאים בשר שהוכן יום לפני...

521

03:10:06,280 <-- 03:09:59,360
כולם סועדים ושותים לשובע.
זה מה שעושים.

522

03:10:21,280 <-- 03:10:06,360
כל זה נעשה בבית הכנסת? וכולם באים?
- כן, באים. בגלל שאת קטנה ולא שמת לב,

523

03:10:25,280 <-- 03:10:21,360
כל השטח הזה מתמלא בהמון אנשים,
אנחנו בונים ציליה בכל המתחם הזה.

524

03:10:32,280 <-- 03:10:25,360
מביאים בערך בין מאה למאתיים
כסאות מהמועדון...

525

03:10:37,280 <-- 03:10:32,360
ובאתיופיה? - פה וגם באתיופיה אותו דבר.

526

03:10:46,280 <-- 03:10:37,360
כשהרוב בגוג'ם התחיל לעבור לנצרות,
מה כבודו עשה אז?

527

03:10:50,280 <-- 03:10:46,360
עודדתי את שארית הפליטה לא לעזוב
את הדת, להחזיק מעמד!

528

03:10:53,280 <-- 03:10:50,360
מי שסירב להקשיב לי, לא היה לי מה לעשות.

529

03:11:03,280 <-- 03:10:53,360
אמרתי להם " אל תעזבו את הדת, לא כדאי
תחזיקו מעמד נגיע לארץ ישראל"...

530

03:11:08,000 <-- 03:11:03,360
תמיד אמרנו שנגיע לארץ ישראל.
אמרתי להם שהם עלולים להזיק לעצמם.

531

03:11:17,000 <-- 03:11:08,080
האם הנוצרים הכריחו אותם?
- שכנעו אותם, הציבור שלנו היה תמים.

532

03:11:20,000 <-- 03:11:17,080
אחרי תקופת האיטלקים (הכיבוש אתיופיה)
היהודים והנוצרים החלו לאכול יחד,

533

03:11:25,000 <-- 03:11:20,080
בניגוד לתקופה שלפני כשהיה אסור לאכול עם
נוצרים. אפילו אם נגענו בהם, מיד טבלנו.

534

03:11:31,000 <-- 03:11:25,080
אבל אחרי האיטלקים פתאום היהודים החלו
לאכול ולשתות יחד עם הנוצרים.

535

03:11:37,000 <-- 03:11:31,080
לאט לאט הנוצרים מתחילים להתחבר איתם.

536

03:11:42,000 <-- 03:11:37,080
ישר משכעים אותם שהדת היא סוג של כלא
ללא אפשרות להתפתח, סתם סבל לא יעיל.

537

03:11:44,000 <-- 03:11:42,080
כך מטעה ולוקח אותו (לנצרות).

538

03:11:55,000 <-- 03:11:44,080
איך משכנעים אותם? רק דרך חברות?

- דרך חברות, מסדרים להם משהו.

539

03:12:00,000 <-- 03:11:55,080

האם הייתם מנהלים ויכוח
עם הקייסים הנוצרים?

540

03:12:02,440 <-- 03:12:00,080

- כן. - ספר לי על זה בבקשה.

541

03:12:13,480 <-- 03:12:02,520

אמרנו להם שהם משתחווים להבל וריק, לפסל
שהכינו מעץ. אנחנו משתחווים להקב"ה

542

03:12:15,480 <-- 03:12:13,560

שהוא נוטה שמים ומייסד הארץ.

543

03:12:23,480 <-- 03:12:15,560

מי מבניהם שידע את התנ"ך לעומק
היה מצדיק אותנו

544

03:12:28,480 <-- 03:12:23,560

ואפילו חלקם אמרו ששלהם זה
סתם סיפורים: נולד, ירד וכו' (ישו)

545

03:12:38,480 <-- 03:12:28,560

היו תלמידים שרחשו לנו כבוד.

546

03:12:52,480 <-- 03:12:38,560

הוויכוח הוא במסגרת מפגש יזום?
- מפגש מקרי בדרך לשוק, ישבנו והתווכחנו.

547

03:12:56,480 <-- 03:12:52,560

הם באים להכין כלי ברזל אצלנו בנפחות,
אז אנחנו מתווכחים שם.

548

03:13:02,480 <-- 03:12:56,560

האם זכור לך איזה ויכוח מסוים?
-מה? -יש ויכוח שאתה זוכר?

549

03:13:14,480 <-- 03:13:02,560
בטח שיש... - מה אתה זוכר?
- למשל, שהם לא מקיימים מה שכתוב אצלם.

550

03:13:22,480 <-- 03:13:14,560
אצלנו בתורה כתוב "הבא להורגך השכם
להורגו" או "עין תחת עין..."

551

03:13:27,480 <-- 03:13:22,560
אם מישהו מכה אותך מותר לך להכות חזרה,
מי שפוגע בך מותר גם לך לפגוע בו.

552

03:13:35,480 <-- 03:13:27,560
ואצלם כתוב שאם סוטרים לך,
הגש את הלחי השנייה

553

03:13:36,480 <-- 03:13:35,560
או אם מישהו שודד אותך בעמק,
תסחוב לו את הציוד למעלה הגבעה

554

03:13:42,480 <-- 03:13:36,560
ואני אומר להם שהם לא מקיימים
את הכתוב בספר הקדוש להם

555

03:13:48,480 <-- 03:13:42,560
הם צוחקים ועונים לי שהם אינם
יכולים לקיים דבר כזה.

556

03:13:51,480 <-- 03:13:48,560
פעם כשהם טענו שהם מקיימים את הפסוק
מיד סטרו להם בפנים...

557

03:13:55,480 <-- 03:13:51,560
כשהם בוכים, אנו עונים: תן לי את

הלחי השנייה כי זה הרי כתוב אצלכם!

558

03:14:01,480 <-- 03:13:55,560

ואז הם אומרים " אני חוזר לתורה"...
כך היו מספרים על העבר.

559

03:14:18,480 <-- 03:14:01,560

היית באמבובבר 5 שנים, נכון?
כן-ספר על חג הסגד שנחגג ע"י ההמון.

560

03:14:27,480 <-- 03:14:18,560

באים המון אנשים, בתקופתי פעם אחת
שחטנו 12 פרים (לכבוד החג).

561

03:14:36,480 <-- 03:14:27,560

מתי? - בסגד, 2 פרים הקדשנו לנוצרים,
10 פרים ליהודים ומזה נתנו 1 למוסלמים.

562

03:14:55,480 <-- 03:14:36,560

הכנו את הרוטב ב-3 מיכלים ענקיים.
שכרנו 7-8 נשים שהכינו אינג'רה במשך שבוע.

563

03:15:02,480 <-- 03:14:55,560

כל זה לא הספיק!
אפילו לא נשאר מעט מהבשר.

564

03:15:10,480 <-- 03:15:02,560

פעם נוספת שחטנו 7 (פרים).
בהמשך הוחלט להפסיק עם זה.

565

03:15:14,480 <-- 03:15:10,560

אמרנו שזה כבר הרגל וצריך להמשיך,
אבל הם סירבו לאפשר לנו.

566

03:15:23,800 <-- 03:15:14,560

אחרים אמרו שימשיכו לעשות במקום מגוריהם.
אמר שיתן לי לשחוט שני פרים.

567

03:15:29,800 <-- 03:15:23,880

אמרתי לו איך אקח שניים?
אפילו 10 לא יספיקו!

568

03:15:37,800 <-- 03:15:29,880

סירבתי לקחת בטענה שזה לא מספיק לכולם.
באתי באותו יום של החג (סגד)

569

03:15:45,800 <-- 03:15:37,880

היו המון אנשים, ואז המושל סיפר
שהוא נתן לי שני פרים אבל סירבתי.

570

03:15:52,800 <-- 03:15:45,880

השני אמר לו: "מה?! אתה לא בסדר,
איך יספיק לו שני פרים לכל ההמון הזה!?"

571

03:16:03,800 <-- 03:15:52,880

"למה אמרת לו כך? כל הכבוד שסירב לקבל"
מיד הורה לראש המועצה לתת 4 פרים.

572

03:16:12,080 <-- 03:16:03,880

עניתי לו שזה לא מיועד רק לנו (ליהודים)
אלא לכלל הציבור ולכן סירבתי לקחת.

573

03:16:24,080 <-- 03:16:12,160

אנחנו יודעים להסתדר לבד, כל אחד בביתו.
אחרי זה הלך המושל והביא קמח והרבה פרים.

574

03:16:31,880 <-- 03:16:24,160

שכרנו נשים שיכינו את האוכל
וחגגנו במשך 3-4 ימים.

575

03:16:44,880 <-- 03:16:31,960

מה המשמעות של חג הסגד? כמה ומה עושים?
הסבר לנו בהקשר הדתי מה שנהוג באתיופיה.

576

03:16:56,880 <-- 03:16:44,960
זה מנהג שעם ישראל קבעו הרבה לפני,
למה קבעו את היום הזה...

577

03:17:03,880 <-- 03:16:56,960
כמו שכתוב " לחודש הזה נאספו בני ישראל
בצום ובשקים" (נחמיה א',א')

578

03:17:09,880 <-- 03:17:03,960
"ויבדלו זרע ישראל מכל בני נכר"

579

03:17:15,880 <-- 03:17:09,960
"ויעמדו ויתוודו על חטאותיהם"

580

03:17:28,880 <-- 03:17:15,960
וכך אנו מסבירים ומעבירים את היום.

581

03:17:36,880 <-- 03:17:28,960
רגע, נחזור לזה שוב.
הקהל בא מרחבי הארץ? -כן.

582

03:17:45,880 <-- 03:17:36,960
מסמיין, מווגרה, מגוג'ם מכל רחבי הארץ.
אין מי שלא בא לאמבובר.

583

03:17:57,880 <-- 03:17:45,960
מה אתה, בתור קייס, מלמד אותם?
-מוציאים את הספר התורה וקוראים בקול רם.

584

03:18:05,880 <-- 03:17:57,960
מתרגמים לקהל. - כמה ימים?
-יום אחד, יום אחד.

585

03:18:13,880 <-- 03:18:05,960
ישנים שם או...? - ישנים בשכונה הסמוכה.
המקומיים חוגגים ומכניסים אורחים.

586

03:18:19,880 <-- 03:18:13,960
את הלילה מעבירים בחגיגה עם אוכל ושתייה,
שירים וריקודים.

587

03:18:24,880 <-- 03:18:19,960
לא צמים ביום הזה?
-באים לשם בצום, לא אוכלים בבוקר

588

03:18:30,880 <-- 03:18:24,960
אוכלים רק בערב, בחזור (מהתפילה בהר).

589

03:18:39,880 <-- 03:18:30,960
כמה אנשים באים כדי לחגוג?
- אני אומר לך ש 10 פרים לא הספיקו!

590

03:18:49,880 <-- 03:18:39,960
איך את שואלת אותי שאלה כזאת?
קרוב ל10,000 איש, זה המון!

591

03:18:58,880 <-- 03:18:49,960
האם כבודו זוכר את השיעור שלימד?
את הפעם הראשונה שלימדת באמבובר, זוכר?

592

03:19:05,880 <-- 03:18:58,960
בסגד, זוכר את החגיגה הראשונה?
-כן, אני זוכר...

593

03:19:10,880 <-- 03:19:05,960
האם הורגשה שמחה רבה? מה הייתה ההרגשה?
רק את תחושת הפעם הראשונה.

594

03:19:20,880 <-- 03:19:10,960
בפעם ראשונה, באו אנשים...
- רוצה מים? אדוני מתעייף...

595

03:19:27,880 <-- 03:19:20,960
הקהל בא... אני בסדר!
כשבא הקהל מעבירים את הסגד יום שלם.

596

03:19:31,880 <-- 03:19:27,960
אחרי הסגד מגישים אוכל,
אוכלים ושותים, הכל עובר בשלום.

597

03:19:35,880 <-- 03:19:31,960
במהלך היום קוראים מהתורה,
שאסור לעבוד עבודה זרה.

598

03:19:40,880 <-- 03:19:35,960
אני אומר לך שוב, אחת העבירות החמורות
בקרב עם ישראל זה עבודה זרה.

599

03:19:48,680 <-- 03:19:40,960
אסור ללכת למאונן ומכשף, אוי לכם!
יש רק אל אחד ויחיד שמושיע.

600

03:19:58,680 <-- 03:19:48,760
אחרי כל זה, לאכול ולשתות.

601

03:20:05,720 <-- 03:19:58,760
שחובה לשמור את השבת,
על צום יום הכיפורים, מסבירים... וזהו!

602

03:20:10,720 <-- 03:20:05,800
זה כך!...

603

03:20:14,880 <-- 03:20:10,800
אני לא רוצה שהדת של אבותיי תיעלם!

604

03:20:21,120 <-- 03:20:14,960
אני מאוד, מאוד מכבד את מנהג אבותיי!